

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Vsled lastnoročnega cesarskega ukaza se ima v kratkem komisija za obširne preuredbe v davkovskih rečeh ustanoviti. Zbor ta bo obstal večidel samo iz takih ljudi, ki davke plačujejo in ki se bojo poklicali iz različnih dežel našega cesarstva; predsednik zbora bo grof Hartig, zbora vodnik pa sekcijni glavar Kalchberg.

— Novi minister notranjih oprav, grof Gořuhovsky je nedavno razposlal vsem deželnim poglavarjem pismo, v katerem jim naroča, naj na podlagi občinske ali srenjske postave, ki jo je prejšno ministerstvo izdelalo in 24. aprila izdalo, s pripomočjo zaupnih mož doveršijo kratko, priprosto in lahko razumljivo postavo. Gospod minister razločno pravi, da so pripuščene bistvene preuredbe omenjene osnove, ki ne šteje nič manj kakor 346 razdelkov, in ne le samo v to, kar zadeva srenjske opravila, smejo seči nasveti teh komisij, temuče še čez to, kar se namreč tiče naprave med srednih, to je, med sosesko in med kantonske gosposke postavljenih oblastnij. Može v posvet poklicani naj so taki, ki uživajo zaupanje ljudstva, pa zaslužijo tudi zaupanje vlade. Poslednjič priporoča minister hitro dognanje te reči.

— Iz vsega se kaže, da smejo časniki zdaj nekoliko odkritoserčniše govoriti kakor poprej. Vredništva so z novim policijskim ministrom kaj zadovoljni, da jih je rešil stanú, s katerim tudi bravei niso mogli zadovoljni biti. Le pretresati tuje zadeve in govoriti o tem, kar se v Kinii in Sibirii godi, — o domačih rečeh pa molčati: je bila pač prebridka zaderga časnikom.

— Po višjem sklepu je tarifa za osvobodjenje iz vojaščine za prihodnje leto 1860 na 1200 gold. novega denarja določena.

— Za čas vojske najeti rokodelci se bodo 1. dan oktobra večidel spet iz vojaške službe izpustili. — Tudi ces. uradnikom, ki so za čas vojske kot oficirji stopili v armado, so že slovo dali z naukazom, naj se podajo spet v svoje prejšne službe nazaj.

— Vojaški časnik pravi, da v enem letu je 47 generalov za feldmaršallajtnante izvoljenih bilo, 100 oberstarjev za generale in 140 oberstlajtnantov za oberstarje, 75 feldmaršallajtnantov in generalov pa je v penziji odjanih.

— Višji ukaz od 15. t. m. dovoli, da za živež vojakov se sme tudi ovčje meso namesto govejega rabiti, pa tako, da namesto enega funta govejega mesa se ima vzeti ovčjega 1 funt in 11 lotov.

— Vodstvo dunajsko-teržaške železnice naznanja, da od 1. oktobra naprej se bo tarifa za vožnjo blaga nekoliko premenila. Tudi iz tega naznanila se vidi, da je družbi malo mar, ljudstvu kakošno reč polajšati.

— Sliši se, da berž ko bo vreme pripustilo, bojo skušili novo znajdene balone, ki se dajo, kakor kdo hoče, vižati po zraku.

— Te dni smo brali, da je nekdo privilegij dobil na novo znajdbo vóz z dvema kolesoma, v ktere se kónj tako vpreže, da ne teče, kakor pri navadnih vozovih, pred vozom, ampak med kolesoma. Radovedni smo tak voz videti, še bolj pa zvediti, čmu so taki vozovi.

Iz Tersta 20. sept. Bivši minister baron Bach se je danes popoldne na ladii v Jankin podal, da gré odtod v Rim, kjer bo novo službo avstrijskega poslanca opravljal.

Iz Reke 20. sept. Hudi viharji so potihnili in lepo vreme je nastopilo, in tako bojo mogli naši ubogi kmetje malo mervico grojzdja potergati, ki ga jim je nesrečna bolezen še pustila. Ne pravim po krivici: ubogi kmetje, zakaj vsi naši primorci so letos v hudih nadlogah: vina malo, tudi krompirja ne dosti, koruze pa nič — kaj bo, kaj bo pozimi! Tudi tergovstvo hira.

Iz Českega. Iz Prage. Naša kmetijska družba je prejela od deželnega poglavarja povabilo, naj nasvetuje 6 zaupnih mož v komisijo, ki bo pretresala novo občinsko postavo.

— „Bohemia“ piše, da prvi letošnji sneg je že padel in sicer v českem gojzdu. Kakor je vreme zdaj, je bil ta sneg pač le sneg — od lani.

Iz Linca 18. sept. — V okolici Lambaha in Vöklabruka razsaja griža med mladimi in starimi tako hudo, da je za prihodnji teden napovedana birma odpovedana.

Iz Bocna v Tirolih 18. sept. — Spet nam je tertna bolezen grozno škodo napravila. Škoda, da je mnogo vinorejcev opustilo letos trosenje žveplenega prahu po grojzdji, ki se je sicer tako dobro skazalo.

Iz Zagreba. Vradni časnik „Agr. Ztg.“ je 23. dan t. m. prinesel oficiozno novico, koja pravi, da ni res, da je učenje gimnazijskih nauk v domačem jeziku na ovére zadelo, — marveč le to je resnica, da je deželno poglavarstvo dotični ministerski ukaz gimnazijskim vodjem razposlalo, da se vestno spolni, kar oni ukaz veleval. Tedaj ni dvombe več, da bi nova postava le na papirji ostala, ampak spolnila se berž kolikor bo le mogoče po številu za izpeljavo ministerskega ukaza pripravnih učnikov.

Iz vojaške Granice. Koliko vojakov je dala vojaška Krajina (Granica) v poslednji vojski, nam pové „Militär-Zeitung“. Vojaška Krajina je imela namreč za vojsko popolnoma pripravljenih 43 batalijonov in 2 kompanij pešcov, 7 divizij serežanov na konjih in 7 divizij lahkih konjikov, 700 vojakov za topništvo in 21,000 za stražo na meji in druge službe v deželi. To vse skupej stori lepo število 78,000 vojakov. Ako pomislimo, da v celi Krajini malo čez 1 milijon duš živi, okraj enega regimenta pešcov pa navadno čez pol milijona ljudi obsega in iz njega le 8, k večjemu 9 tavžent mož v vojaščino vzame, bi bila imela vojaška Krajina po veliki rajtengi le 18 tavžent vojakov dati. Dala jih je pa štirikrat toliko. Vseh teh za vojsko popolnoma pripravljenih vojakovje izmarširalo 40 batalijonov in 2 kompanij pešcov, 700 kanonirjev in čez 200 serežanov; število serežanov in divizije lahkih konjikov je bilo polno, samo zavoljo tega niso izmarširali, ker njih oprava še ni bila dodelana. Graničarji, ki so šli v vojsko, so bili v četerih armadah razdeljeni; al večina njih je bila pri četerti armadi na primorji. Iz tega se razume, da je bilo samo 13 batalijonov res v boji.

Iz Temešvara 19. sept. Ker je cena goveje živine tako padla, da je veliko mesarjev začelo goveje meso pod tarifo prodajati, so v sredi tega mesca tarifo tako znižali, da funt mesa v takih krajih, kjer se mora vžitni davek plačevati, sedaj velja le 13 novih kr., drugod pa 12 krajc.

Iz Laškega. O laških zadevah se sliši iz Zürich-a, da bode kmali konec ondašnjega zbora, ker ne bo nič drugega doveršil kakor le dve reči, namreč mejo lombardiško in dolg lombardiški; vse drugo se bo dogotovilo v kongresu, za ktereja je nek kralj belgiški v Biaricu dobro mešetoval in 3 dni dalje tu ostal, kakor je izperva mislil. Kar se tiče tega kongresa, bo nek v Bruselji, in kralj belgiški mu bo predsednik. Ne bomo tedaj ponavljali praznih pravlic, ki smo jih spet te dni na cente v časnikih brali; le to omenimo, da se še zmiraj govori od novega etruškega kraljestva na Laškem in da za kralja tega imenujejo zdaj grofa flandriškega. Al vse to je dozdej le govorica brez gotove podlage. Gotovo je le to, da je 24. dan t. m. tudi deputacija iz odcepljenih papeževih dežel se kralju sardinskemu Viktoru Emanuelu poklonila in ga prosila, naj dovoli tudi tem deželam, da se združijo s Sardinijo. Ker je deputacija ta že dolgo bila napovedana, se je veliko govorilo o tem, kakošen odgovor ji bo kralj sardinski dal, ker se je slišalo, da je cesar Napoleon mu veleval, to deputacijo s kratko besedo odpraviti. Al ni bilo tako; Viktor Emanuel je poslance iz papeževih dežel

skor ravno tako sprejel kakor toskanske, parmiške in modeneške; rekel jim je namreč, da se zahvaluje za želje, ki so mu jih razodeli; kot katolišk vladar bo zmiraj visoko in zvesto spoštovanje do najvišje cerkve ohranil; kot lašk vladar pa mora spomniti, da je Evropa stan njih že zdavnej v prevdank vzela in hitro in zdatno pomoč za blagor njih nasvetovala. „Rad sprejemem — je kralj sklenil — Vaše želje, in močan po pravicah, ktere mi izročujete, se bom potegnil za Vašo reč pri velikih vladah. Le zaupajte cesarju Napoleonu, ki bo začeto veličansko delo, da bo Italija spet vstala, gotovo tudi doveršil“. — Važna novica je tudi ta, da mora cesar Napoleon bivšemu sardinskemu ministru Cavour-u spet dober biti, ker je bil več dni v Biaricu pri Napoleonu, in se spet zlo govori, da pride na svoje mesto za ministra nazaj.

Iz Benetk. 1. dan prihodnjega mesca stopi Beneško z Mantovo vred iz obsednega stanú, v katerem le vojaške oblasti zapovedujejo, in civilne gosposke bojo spet nastopile svoje opravila.

Iz Milana. Dan na dan vozijo vozovi in tovorijo mule živež za francozke vojake le-sem; vsi magazini so že tako polni, da več kakor teh 60,000 Francozov, ki so zdaj v Lombardii, bi imelo leto in dan živeža dovelj. Vidi se iz tega, da Francozi ne mislijo sveta spolniti, ki ga je unidan Mazzini v drugem pismu Napoleonu dal, rekši, naj se verne zdaj iz Laškega domú, ker je po svojih lastnih besedah „nalogo svojo doveršil v Italii“.

Iz Rima. Svetemu očetu papežu, ki so tako nevarno zboleli, da so se s sv. zakramenti za umirajoče previditi dali, je spet toliko odleglo, da so se 25. dan t. m. na mostovžu vatikana enmalo sprehajali. Vsi zdravniki so enih misel, da žalostne novice, kterih čedalje več zvejo iz svojih puntarskih dežel, so jim res pravi strup. Kakor v Bergamu tako so tudi v Kantu obhajali unidan vstajniki spomin domoljubov, ki so za osvobodjenje Italije kri prelili; na velikem tergu so napravili štatvo, ki je predstavljala Italijo, s sledečim nadpisom: „Kadar bo Rim Herodoževo krono z glave djat, in si Kristusovo krono na njo posadil, bo laška dežela svobodna“. Da take prigodbe ne pospešujejo zdravja sv. očetu, je lahko razumeti.

Iz Švajca. Iz Berna 22. sept. Princ Napoleon je le-sem prišel, pa se bo kmali v Zürich podal.

Iz Francozkega. Iz Pariza. Vladni časnik „Moniteur“ je oklical razglas zavolj tiskarne postave. Vse je mislilo, da bo cesar Napoleon dovolil časnikom večjo prostost in da bojo smeli saj nekoliko čez vojnice ojtrega regimenta stopiti. Al omenjeni razglas jim je potlačil vse njih upanje, ker ob kratkem pravi, da svobodna beseda in pa Napoleonovo cesarstvo ste dve reči, ki si ne morete rok podati.

— Iz Avignona 12. sept. Papeževo poslopje, lepo hišo, ktero so poprej deloma za ječo rabili, popravljajo sedaj in kmali bo spet stala v svojem prejšnjem lipšu. Pravijo, da bi utegnili sv. očeta papeža sem vzeti, ako bi se prekucije na Rimskem tako širile, da bi treba bilo, da bi papež zapustil svojo deželo.

Iz Angležkega. V Londonu je bil preteklo saboto ministerski zbor, v katerem se je sklenilo, da se zoper Kitajce ne bo tako dolgo nič gotovega počelo, dokler ne pridejo nove depeše. Pred mescom sušcom se ne dá v severni Kini nobena vojska začeti. — Veliko se govori od tega, da si bote angležka in francozka vlada se zdaj spet o laških zadevah bolj edini, kar so bili njuni ljudje skupaj od Kitajcev tepeni.

Iz Rusije. Iz Petrograda 19. sept. General Barjatski, ki je Šamyl-a vjel in Kavkaz spet Rusom pridobil, oklicuje, da bo Kavkaz v 4 okrajne razdeljen in v vsakem bo začasno vladarstvo postavljeno. — Jutri bo

pervi carov sin, ker je dosegel polnoletnost, navadno prisego storil; velike svečanosti se bojo obhajale careviču-nasledniku na čast. — Zastran Šamyl-a — Mahomeda II. — pišejo rusovski časniki tako-le: „Kdor spoštuje svojega sovražnika, spoštuje sam sebe. Nihče, najmanj pa tisti hrabri sinovi naše domovine, ki so se z njim vojskovali, ne bojo Šamyl-u — leta 1797 v Aul Himri rojenemu profetu — odrekli slave, da je pravi junak, ki je od leta 1824 vse vagal za svobodo svoje domovine. Da! pokažimo mu zdaj, čeravno smo ga zmagali, da spoštujemo njegovo nesrečo“. Šamyl-a so pripeljali že v Petrograd in mu za zdaj stanovanje dali na tavriskem vertu; car Aleksander je ukazal z vso spodobnostjo z njim ravnati.

Iz Turškega. V več časniki se je bralo te dni, da so na Turškem zasledili zarotbo zoper življenje sultanovo, — da na čelu te zarote stoji paša albanski, in da so 200 zarotnikov že zaperli, med kterimi je tudi mnogo turških vojakov. Telegrafno pismo iz Carigrada 23. sept. pa pravi, da ta novica ni po vsem resnična; res je, da so zasledili zaroto, al nje namen ni bil sultana umoriti, ampak le punt napraviti; blizo 40 zarotnikov so zasačili, ki so večidel Čerkesi in Kurdi. Sliši se namreč od več strani, da so Turki stare korenine zlo nevoljni na sultana zavoljo patenta (hat-humayum-a), ki ga je 18. februarja 1853 kristijanom dal in ga zdaj sultanova vlada dogotoviti hoče. Morebiti je omenjena zarota v kaki zvezi s tem.

— Kakor se sliši, bo sultan patent (ferman), ki določuje kneza Kuza za „hospodarja moldavo-vlaškega“, poslal v Moldovo in Vlahijo, ker s tem hoče poterditi, da Moldava in Vlahija niste ena dežela, ampak le za zdaj pod enim gospodarjem.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 21. septembra 1859: 17. 12. 62. 4. 9.
na Dunaji } 21. 79. 60. 39. 17.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji bo 5. oktobra 1859.

Zitna cena

v Ljubljani 24. septembra 1859.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 4 fl. 96. — banaške 5 fl. 25. — turšice 3 fl. 93. — soršice 4 fl. 6. — reži 3 fl. 23. — ječmena 2 fl. 90. — prosa 3 fl. 30. — ajde 3 fl. 35. — ovsa 2 fl. 10.

Kursi na Dunaji

24. septembra 1859.

v novem denarji.

Deržavni zajemi ali posojila.	Druge obligacije z lotrijami.
5% obligacije od leta 1859	Kreditni lozi po g. 100 . g. 97.50
v novem dnar. po 100 g. g. 68.50	4 1/2% Teržaški lozi po 100 „ 124.—
5% nar. posojilo odl. 1854 „ 79.40	5% Donavske parabrod-
5% metalike 73.50	ske po g. 100 102.50
4 1/2% „ 64.—	Knez Esterhazy. po g. 40 „ 81.—
4% „ 57.—	Knez Salmove po g. 40 „ 40.—
3% „ 43.50	Knez Palfyove po g. 40 „ 35.75
2 1/2% „ 37.25	Knez Claryove po g. 40 „ 37.25
1% „ 14.—	Knez St. Genoisove po g. 40 „ 36.—
Obligacije zemlišn. odkupa.	Knez Windischgrätz. po g. 20 „ 24.25
(po 100 gold.)	Grof Waldsteinove po g. 20 „ 26.50
5% doljno - avstrijsanske g. 93.—	Grof Keglevičeve po g. 10 „ 14.50
5% ogerske. 72.75	
5% horvaške in slavonske „ 71.—	Denarji.
5% krajske, štajarske,	Cesarske krone 16.40
koroške, istrijanske „ 84.—	Cesarski cekini 5.68

Deržavni zajemi z lotrijami	
Zajem od leta 1834 po 250 „ 330.—	Napoleonndori (20 frankov) „ 9.56
„ „ „ 1834 petink. „ 330.—	Souvraindori 16.50
„ „ „ 1839 118.50	Ruski imperiali 9.75
„ „ „ 1839 petink. „ 114.50	Pruski Fridrikdori 10.10
4% narodni od leta 1854 „ 109.75	Angleški souvraindori 12.—
Dohodkine oblig. iz Komo „ 15.50	Louisdori (nemški) 9.75
	Srebro (ažijo) 19.25